

116
ZUIDAFRIKAANSE LEKTUUR

ONDER REDAKTIE VAN
DR. W. J. VILJOEN

Nº 2

REINAERT, DE
JAKHALS

DOOR J. P. BOTHA, B.A.

A
839.313

BOT

ZUIDAFRIKAANSE LEKTUUR

Onder Redaktie van Dr. W. J. VILJOEN

Deze serie beoogt goede en goedkope leesstof te bezorgen voor oud en jong, voor school en huis.

REEDS VERSCHENEN.

No. 1. Ds. W. J. CONRADIE, **Ondervindingen van een jonge Predikant in Namakwaland.**

Geillustreerd. 9d.

No. 2. J. P. BOTHA, B.A., **Reinaert, de Jakhals.**
Met 17 platen. 9d.

No. 3. Ds. W. J. CONRADIE, **Op Reis in het Zuidwesten: Brieven aan mijn Neef.** Met 13 platen. 1s.

No. 4. JUSTUS VAN MAURIK, **Jan Smees.** Met inleiding en aantekeningen door K. BONSMa en W. J. VILJOEN. 9d.

Verdere nummers in bewerking.

PAS VERSCHENEN.

LONGMANS' KINDERVERHAALTJES

Bewerkt door Adv. D. G. CONRADIE, B.A., LL.D.

Boek I. Een verhaal van een Jakhals en de Ratvanger. Met 22 Illustraties. 48 blz. Prijs 6d.

Boek II. Sneeuwvitje en Andere Stories. Met 6 Illustraties. 62 blz. Prijs 6d.

Boek III. Jan en de Boontjeplant en Andere Stories. Gebaseerd op de Verhalen van het "Rode Fairy Book." Met 16 Illustraties. 80 blz. Prijs 8d.

BOSVELD JOCK. Door SIR PERCY FITZPATRICK.
Geillustreerd door E. CALDWELL. Verkorte Schooluitgaaf, Vertaald door GUSTAV S. PRELLER. Schooluitgave, Prijs 1s. 9d. Prijsuitgave, Prijs 2s. 6d.

OU HENDRIK Z'N STORIES. Door K. L. en A. O. VAUGHAN. Met 12 Illustraties. 2s.

De Boeken op deze Lijst zijn bij de voornaamste Boekhandelaars van Zuid-Afrika te krijgen.

LONGMANS, GREEN, EN CO., 39 PATERNOSTER ROW, LONDEN
NIEUW YORK BOMBAY EN CALCUTTA.

REINAERT, DE JAKHALS

DOOR

J. P. BOTHA, B.A.

LONGMANS, GREEN, EN CO.
39 PATERNOSTER ROW, LONDEN
NIEUW YORK, BOMBAY, EN CALCUTTA

1910

GEDRUKT DOOR
WILLIAM CLOWES EN ZONEN, BPKT.
LONDEN EN BECCLES.

ZUIDAFRIKAANSE LEKTUUR

ONDER REDAKTIE VAN DR. W. J. VILJOEN

VOORBERICHT

“WAAROM leest u dan niet?”

“Wat zullen we toch lezen?”

Ziedaar twee vragen zo oud als Tafelberg!

Wordt er enerzijds vragenderwijs geklaagd, dat ons volk in 't geheel niet of veel te weinig leest, anderzijds wordt er vragenderwijs geantwoord, dat men niet weet wàt te lezen, dat er voor Zuid-Afrika en door Afrikaners zo goed als niets in leesbaar Hollands wordt geschreven, en dat wat van overzee komt, zo 't al in de smaak van een gewoon mens valt,—wat lang niet altijd het geval is—in de regel veel te duur is!

Zonder ons verder met deze kwestie in te laten, willen we slechts zeggen, dat tot de uitgave van deze reeks, waarvan het tweede nummer hierbij gaat, werd besloten in de vaste verwachting, dat alle lichamen en personen, die zich beijveren in het belang van het Hollands in Zuid-Afrika, de uitgevers hartelik en metterdaad zullen steunen in hun eerlike en welgemeende poging om goede en goedkope zuidafrikaanse lektuur te helpen verspreiden.

Mogen ze in hun goede verwachtingen niet worden teleurgesteld, en moge dit nummer spoedig worden gevolgd door meer, als bewijs, dat het, in zake de leeslust, nog niet te laat is om zelf aan ons volk te smeren!

W. J. VILJOEN.

VOORWOORD

REINAERT, DE JAKHALS verscheen aanvankelijk in *De Unie*. De jonge lezers van dit maandblad, voor wie 't in de eerste plaats bestemd was, lazen 't met graagte. Misschien zullen ze blij zijn, een oude kennis in blijvende vorm te hebben!

De heer Botha stond toen aan het hoofd van de J. H. School te Worcester, K.K. Hij is sedert verhuisd naar de Transvaal, waar zijn plichten als inspekteur van onderwijs hem, tot veler spijt, beletten, de reeks van Reinaert-stories in *De Unie* voort te zetten en behoorlik af te sluiten.

Om er dus een enigszins afgerond geheel van te maken, werd het slothoofdstuk (uit Longmans' *Leesboek* vii, pp. 105-108) hier bijgevoegd.

W. J. VILJOEN.

INHOUD

I.		
AAN HET HOF VAN KONING LEEUW	BLADZIJDE	I
II.		
DE KLACHTEN		2
III.		
DE VERDEDIGING		7
IV.		
DE VERDEDIGING VALT IN DUIGEN		11
V.		
KAPPETJE'S BEGRAFENIS		16
VI.		
BRUIN, DE BEER, AFGEVAARDIGD		18
VII.		
BRUIN, DE BEER, IN DE KLEM		22
VIII.		
SIEPSOP EN BRAAIBOUT !		26
IX.		
BRUIN ONTKOMT		30
X.		
BRUINS TERUGKEER		34
XI.		
DE MUIZEVANGST		37

	XII.	
STEEKBAARD Vliegt ERIN		BLADZIJDE 42
	XIII.	
VOOR DE DERDE REIZE		46
	XIV.	
REINAERTS BIECHT		50
	XV.	
SLOT		59

DE illustraties in dit boek zijn uit de volgende bronnen :—

Het vignet op 't titelblad is uit een monografie over de Vos in de "Fur, Feather, and Fin" serie.

Veertien illustraties, op blz. 5, 8, 14, 17, 20, 27, 38, 51, 53, 55, 56, 59, 62, 63, zijn uit Dr. E. Laurillard's *Reintje de Vos*.

Twee, op blz. 4, 12, werden speciaal getekend door de heer Symington.

REINAERT, DE JAKHALS.

I.

AAN HET HOF VAN KONING LEEUW.

'T WAS een schone lentedag,—de velden waren in sierlik groen getooid, en bos en heg weergalmden van 't vogelgezag,—toen Oom Leeuw, de koning van de dieren, een bevel liet uitgaan over zijn hele rijk, dat al z'n onderdanen aan het hof moesten verschijnen.

Aan dit bevel gaven gehoor al de dieren, van de kleine Das tot de grote Olifant toe. Alleen de sluwe Jakhals schitterde door zijn afwezigheid. Trouwens, hij had dan ook zoveel op zijn kerfstok, dat hij de vrede niet vertrouwde, en zich dus maar niet in troebel water wilde wagen. Het spreekwoord zegt te recht: “een boos geweten is een hard oorkussen.”

Toen nu allen bijeenwaren, was er niemand in de ganse vergadering, behalve Stompstaart, de Das, die een goed woord voor Reinaert had. Integendeel,—de een na de ander, gingen ze voor de koning staan om de arme Reinaert aan te klagen.

II.

DE KLACHTEN.

OOM WOLF, bijgenaamd Huilebalk, met zijn maagschap, was de eerste aan de beurt :

“ Uw Majesteit,” zo begon hij, “ ter wille van uw gezag en eer, en in naam van recht en genade, ontferm u over mij, want Reinaert heeft me grote schade en schande aangedaan.

“ In de eerste plaats heeft hij mijn vrouw mishandeld door haar paljas en doepa in te geven, zodat ze nu met me niets meer te doen wil hebben.

“ Mijn arme kinders heeft hij ongenadig toegetakeld, door ze baviaansnuif in de ogen te strooien, zodat twee ervan nu stokblind zijn.

“ En op de koop toe heeft hij ook mij sedert lelik voor de gek gehouden, zoals ik u zeggen zal :

“ We waren n.l. overeengekomen om op zeker plek, dag en datum elkaar te ontmoeten en 't geschil uit de wereld te maken. Toen nu alles gereed was, en zelfs de predikant en ouderling er reeds waren, veranderde hij schielik van plan, en

liep spottend weg. Dit kunnen de beide heren, hier tegenwoordig, getuigen.

“Ja, de wreedaard heeft me zoveel leed berokkend, dat, al was de hele Tafelberg één groot vel papier, 't niet groot genoeg zou zijn, om alles op te schrijven. Alles kan ik vergeven en vergeten, maar het kwaad, mijn arme vrouw en telgen aangedaan, is, o Koning, boven mijn vuurmaakplek.”

Toen Oom Wolf ging zitten, sprong een raar kereltje op. Hij heette Kortjas, de Brak. Hij leverde zijn aanklacht in 't Engels, en neef Aap diende daarbij als tolk. Zijn beschuldiging kwam kortelik hierop neer: Hij had de vorige strenge winter niets ter wereld, dan een enkele worst, overgehouden. Dit had Reinaert hem wreed ontstolen. Was dat niet vreselik gemeen?

Toen Steekbaart, de Kater, dit hoorde, werd hij zo boos, dat hij opsprong, en vlak vóór de koning ging staan, en zei:

“Omdat Uw Majesteit voor Reinaert tans minder vriendelik is, daarom is iedereen zo gauw om hem achter z'n rug te bekladden.

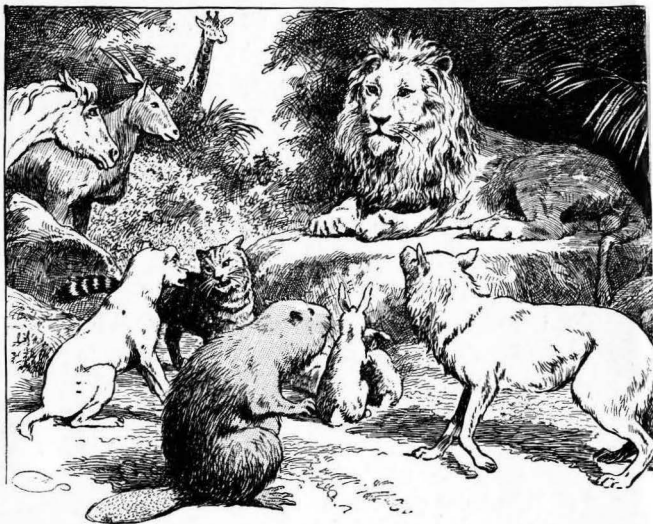
“Kortjas haalt oude koeien uit de sloot. Want, wat hij daar ophaalt, is reeds voor jaren gebeurd. En die worst, Koning, was van mij, al zeg ik 't zelf. Ik heb die eens, stilletjes van een slapende molenaar *genomen*, en Kortjas, dé kanalie heeft 't weer van mij *gestolen*. Van zijn klacht behoort men dus geen notitie te nemen.”

“Wat zeg je daar, Steekbaard?” sprak nu

Panser, de Bever, "geen notitie nemen van deze klacht ?

"Da's een mooie grap !

"Is Reinaert niet de grootste schelm, die op vier poten loopt, een dief en een moordenaar van 't

eerste water? Hij heeft niemand lief, zelfs niet onze geëerbiedigde Vorst. Trouwens, hij zou er plezier in vinden, de Koning z'n naam, ja, z'n leven zelfs, te ontnemen, als hij er maar wat voordeel, al was 't slechts een stuk hoendervlees mee winnen kon.

‘Nog gisteren, in klaarlichte dag, en bijna onder de ogen van de Koning, pleegde hij aan Langoor, de arme Haas, die niemand ooit een strootje in de weg legt, de gruwelikste misdaad. Hij maakte de onnozele Langoor namelijk diets, dat hij professor

in de godgeleerdheid was, en dat hij hem predikant zou maken. Haasje ging gedwee tussen prof. Reinaert z'n voorpoten zitten, en beiden begonnen eerst hardop te spellen, daarna te lezen, en weldra 't volkslied te zingen. Heel toevallig kwam ik op 't toneel af. Daar vond ik, dat prof. Reinaert zijn onderwijzersbaantje juist op dat ogenblik had

laten yaren, en tot zijn oud bedrijf was teruggekeerd. Hij had de arme Langoor bij de keel beet, en zou hem zeker 't hoofd hebben afgebeten, was ik hem, zoals het geluk het wilde, niet dadelik ter hulpe gesneld. De verse wond aan zijn nek en andere tekens van deze gruweldaad bevestigen wat ik hier zeg.

“Mag Uw Majesteit zulk snood schenden van uw vrede ongestraft laten? Zo nooit ofte nimmer! Want, veroordeelt Uw Majesteit hem niet, zoals uw raadsheren aanbevelen, dan zal men nog lang na dezen uw kroost daarom verachten.”

“Warempeltjes, Panser, jij praat de waarheid,” viel Oom Wolf nu weer in, “Reinaert z'n dood betekent ons aller behoud; maar, wordt het hem ditmaal kwijtgescholden, dan zal, voorwaar, menig argeloze, vóór nog een maand verstreken is, 't duur moeten ontgelden. Neen,

“Eerst als de strop zit om zijn keel,
Wordt weer de zoete rust ons deel!”

III.

DE VERDEDIGING.

DIT bracht Stompstaart, die een zoon was van Jakhals z'n broer, op de voeten :

“Meneer Huilebalk,” zei hij boos, “er is een oud spreekwoord : ‘ Uit de mond van een vijand hoort men zelden lof ! ’

• “Maar ik zou graag willen zien, wie van jullie beiden, mijn oom of jij, ’t eerst aan een strop als dief zou hangen, moest de schuldige gestraft worden ! Mijn oom komt niet klagen, maar stond hij, zoals jij, in de gunst van de Koning, dan zou de Koning heel wat minder van jou willen horen. Jij zou dan ten minste niet ongestraft blijven voor al de wonden, die jij Oom Reinaert zo dikwels met je scherpe tanden hebt toegebracht.”

“Het lijkt bepaald,” viel Wolf hem in de rede, “of jij bij je oom les hebt genomen in ’t liegen.”

“Ik spreek de waarheid. Jij hebt mijn oom wel honderdmaal verongelijkt en op velerlei wijze bedrogen.

“Heb ik niet reeds genoeg gezegd, Heren? Vindt u 't niet ongepast, dat hij hier durft vertellen, dat zijn vrouw Oom Reinaert zo lief heeft? En al was 't ook waar, dan zou 't geen wonder zijn, want wat heeft ze aan zo'n lelikerd als Huilebalk?

“Wat de klacht van Langoor betreft, die is waarlijk van nul en geen waarde, want heeft de meester geen recht om zijn leerling te straffen, als die niet goed leert?

“Dat zou toch al erg genoeg wezen!

“Kortjas klaagt over 't verlies van een worst!

“Hij moest er liefst maar van zwijgen, want 't was gestolen goed. 't Ging daarmee, zoals 't spreekwoord zegt: Zo gewonnen, zo geronnen! 't Was helemaal recht, dat hem ontnomen werd, wat hij op onrechtvaardige wijze, had gekregen. Wie zou 't mijn oom kwalik nemen, dat hij gestolen goed op zijn beurt wegstal? Niemand, die enig besef van recht heeft.

“Oom Reinaert is een eerlik man. Vandat de Koning vrede heeft geproklameerd, heeft hij nog geen enkele misdaad gepleegd. Integendeel; hij leeft nu als eenzaam kluizenaar, en als teken daarvan draagt hij een kleed van kemelshaar. Gedurende de laatste paar jaren heeft hij nog geen vlees aangeroord, neen, zelfs niet eens wildbraad geproefd. Dit vertelde me nog gisteren iemand, die er pas vandaan is gekomen. Zijn prachtig kasteel heeft hij ontruimd. en hij leeft nu in een

“Toen hij eens op het strand z'n pad van een viskarretje zulke lekkere snoeken afwierp, volgde jij hem op 't spoor, en raapte al de beste op,

waaraan jij je trommeldik vrat. En wat liet je aan hem over? Niets, dan de graten, die je niet kon vreten!

“Dat is nog niet al: Daarna fopte je hem weer uit de lekkere, vette ham, die je door jou gulzige keel liet verdwijnen. Toen Oom Reinaert zijn deel kwam opeisen, dreef je met hem de spot:

“Met genoeg geef ik jou je deel, lieve jongeling; neem hier de stok, waaraan de ham gehangen heeft. Kauw er maar aan; het is spekvet!’

“Weinig hielp 't Oom Reinaert dus, dat hij die lekkere ham met veel levensgevaar had buitgemaakt, en dat hij zo toegetakeld was door de man, aan wie hij 't ontnomen had. Dit onrecht en ongemak en nog honderdmaal meer smarten heeft hij van jou moeten verduren.

akelig hol onder de grond. Hij bezit niets anders dan wat hem de liefdadigheid geeft. Bleek als de dood en mager als een kraai, ziet hij er deerniswaardig uit. Honger, dorst, ja, folterende pijnen verduurt hij ter boetedoening voor zijn zonde."

IV.

DE VERDEDIGING VALT IN DUIGEN.

JUIST op dat oogenblik, terwijl Stompstaart nog zo fraai stond te pleiten, zag men Kanteklaar, de Haan, de berg afkomen. Hij bracht op een baar een dode hen, Kappetje geheten, die Jakhals de kop had afgebeten. Dit kwam hij nu aan de Koning vertellen. Kanteklaar stapte vooruit, terwijl hij geweldig met de vlerken sloeg.

Aan weerszijden van de baar stapte een haan. De een heette Kantaart, en de ander Kraaiaart. Deze haan was zo fraai, als men er tussen de Kaapstad en Pretoria geen tweede vinden kon! Beiden droegen een lange, brandende waskaars. Ze dreven misbaar over de dood van hun zuster Kappetje.

Pinte en Sproete, zusters van de oveledene, ageerden als draagsters. Dezen zetten een keel op, dat men ze tot achter aan de Baai kon horen.

Kanteklaar trad nu voorwaarts, en sprak de Koning aan als volgt.

“Genadige Vorst, zie met een oog van medelijden

op de grote schade me door Jakhals berokkend,
en aanschouw de droefheid mijn arme kinders
aangedaan.

“In September l.l., toen de winter voorbij was, en
de velden zich weer in hun bloemedos tooiden,

had ik een gezin, waarop ik met recht trots kon
zijn. Ik had acht zoons en zeven dochters, allen
welgeschapen en levenslustig, die mijn vrouwtje,
Roda, in één slag had uitgebroeid. Ze zagen er
allen spekvet, flink en gezond uit, en weidden in
een kamp, waarom een hoge muur was. Aan de

binnenkant stond een hondehok, en meer dan een ongedierte, dat zich daarin waagde, moest een stuk van 't vel achterlaten. Mijn kinderen leefden dus onbekommerd en onbezorgd voort.

“'t Was Jakhals natuurlijk een doorn in 't vlees, dat ze daarbinnen zo veilig waren, en dat hij er geen in handen kon krijgen. Ja, vaak liep hij langs de muur op en af, om ons in een hinderlaag te leiden. Doch, zagen hem de honden, dan moest hij gauw, gauw 't hazepad kiezen!

“Op een dag werd zijn parmantigheid hem duur betaald. Heel astringent stapte hij er weer rond. Eer Oom Kool nog wist, waar hij was, pakten hem de honden beet. De haren waaiden hem rechts en links van het lijf, en men zag net één rook en damp! Doch andermaal was ‘Vossie’ zijn vijanden te slim, en wist hij door list te ontsnappen.

“De kanalje! Ik wou, dat hij in de maan was!

“Daarna maakte hij lange tijd zijn verschijning niet.

“Op zekere dag kwam hij echter, als kluizenaar vermomd, aanzetten.

“Zo'n doortrapte schelm!

“Hij bracht me een brief, waarop uw zegel, o Koning, gedrukt stond. De brief bevatte een proklamatie door Uw Majesteit uitgevaardigd, waardoor vrede werd verklaard over al de dieren, de vogels inkluis.

“Hij vertelde me verder, dat hij nu als kluizenaar de wereld wilde verlaten en zijn oude natuur doden; ook, dat hij reeds zwaar geboet had voor zijn zonde. Als bewijs toonde hij me zijn pelgrimskleed en staf, en sprak me op de volgende wijze toe:

“Meneer Kanteklaar, voortaan mag u gerust en zonder vrees voor mij leven. Ik heb plechtig afstand gedaan van alle vlees of vet. Mijn grijze haren, ziet u, zijn kerkhofbloemetjes, die me verkondigen, dat 't tijd is voor me, om voor mijn ziel te zorgen. Vaarwel! Vaarwel! Tot weerziens!

Ik moet gaan, waar mijn plicht me roept; ik moet gaan bidden, wat ik dagelijks driemaal doe: 's morgens vroeg, 's middags, en 's avonds.'

"Toen verliet hij me, en al gaande prevelde hij zijn middaggebedje. Wat was ik blij en dankbaar! Ik stapte naar mijn kindertjes toe, en zonder de minste vrees of argwaan te koesteren, waren we spoedig buitenkant.

"Helaas! Vandaar al die tranen!

"Jakhals, de snode schelm, kroop stilletjes door de heining, en sneed ons de terugweg af.

"Een, twee, drie was een van mijn kinders gepakt en door zijn gulzige keel verdwenen. Toen was de gort ook gaar; want, toen de vraat eenmaal kippevlees geproefd had, kon wachter noch hond ons beschermen!

"Genadige Vorst, trek u mijn lot aan! Jakhals belaagde ons dag en nacht, en telkens moest een van mijn spruiten 't ontgelden. Ja, van mijn vijftiental zijn er nu nog maar vier over. Gister nog jaagde men hem met de honden weg van 't lijk van de dierbare Kappetje, die hier op de baar ligt. Ziedaar mijn klacht. Ontferm u mijner, genadige Vorst!"

V.

KAPPETJE'S BEGRAFENIS.

HIEROP sprak de Koning :

“Stompstaart, jou Oom, die de rol van kluizenaar speelde, heeft prachtig geboet voor al z'n kwajongenstreken, niet waar? Wel, als ik het leven hou, zal ik hem dit betaald zetten.

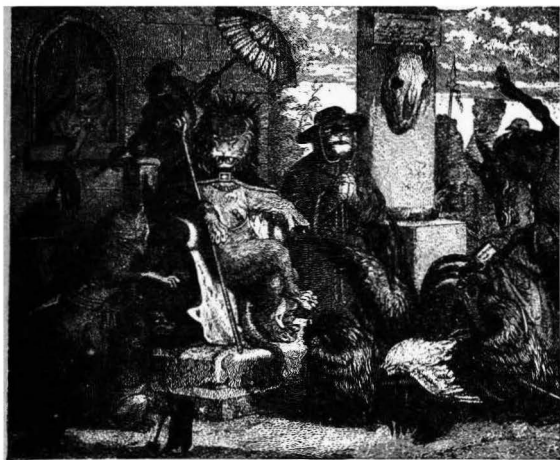
“Kanteklaar, veel praatjes maken maar veel gaatjes! Kappetje is nou eenmaal dood. Daar helpt geen dokter aan. We moeten aan haar stoffelik overschot dus de laatste eer bewijzen en 't aan de schoot van Moeder Aarde toevertrouwen.

“Daarna zullen we met deze heren te rade gaan, hoe we deze snode moord 't best op Reinaert kunnen wreken.”

Daarop beval de Koning al de dieren, klein en groot, een treurzang aan te heffen. Toen kon men een gejang horen van belang. Ik zou kunnen vertellen, wie allemaal deelnamen aan 't zingen, en wie de koster en voorzanger was, doch waartoe dat alles?

Toen de plechtige verrichtingen voorbij waren,

werd de arme Kappetje in een kist gezet en in een graf onder een lindeboom gelegd. Daarop werd een marmeren steen, zo glad als glas, opgericht,

waarop dit opschrift gegrift was in grote, zwarte letters :!

“Hier rust Kappetje, dochter van Sante-
klaar, die zo goed in de grond kon krabben,
en die door Meinaert, haar aartsvijand,
op wrede wijs om het leven werd ge-
bracht.”

VI.

BRUIN, DE BEER, AFGEVAARDIGD.

KONING Nobel, *alias* Oom Leeuw, liet vervolgens zijn raadsheren bijeenkomen, ten einde plannen te beramen, hoe Jakhals behoorlik op z'n plek te zetten. Eenparig werd besloten, de Koning te raden, Jakhals op straffe des doods voor 't hof te dagvaarden, ten einde daar te recht te staan. Voor dat doel moest Bruin als baljuw ageren.

De Koning was 't dadelik eens met dit plan, en gaf Bruin de volgende opdracht :

“Seur Bruin, ten aanhore van deze volle vergadering beveel ik u, deze dagvaarding aan 't adres van Jakhals te bezorgen.

“Maar ik waarschuw u : wees op uw hoede, en pas op voor valstrikken. Jakhals is een kanalje van 't eerste water. Hij zal u met 't onnozelste gezicht van de wereld beliegen en bedriegen, en eindelijk ook met u openlik de spot drijven.”

“Vorst,” zei Bruin, “mijn naam is niet meer Bruin, als ik me door Jakhals laat beetnemen. Waagt hij dit, zo zal ik 't hem duur betaald zetten.

Maak u dus, bid ik u, geenszins ongerust over me."

Bruin nam afscheid, en toog henen naar de plaats, waar hij straks z'n moeder voor 'n eendvogel zou aanzien !

Al gaande, be kroop hem de bange vrees, dat Jakhals ook hem een poets zou bakken. Hij ging door een donker woud, en kwam in een woeste plaats, waar Jakhals reeds meer dan een voetpaadje getrapt had in 't uitvoeren van zijn listige streken. Hij moest vervolgens over een hoge berg, om Jakhals z'n verblijf te bereiken. Deze had meer dan een woning, doch te Malpertuis was hij eigenlijk thuis. Hierheen was hij gewoon te gaan, als een of ander gevaar of kwaad hem bedreigde.

Bruin klom de berg uit, en was spoedig voor Malpertuis. Zodra hij de deur van Jakhals z'n kasteel had bereikt, ging hij pijlovereind op zijn achterpoten staan en riep :

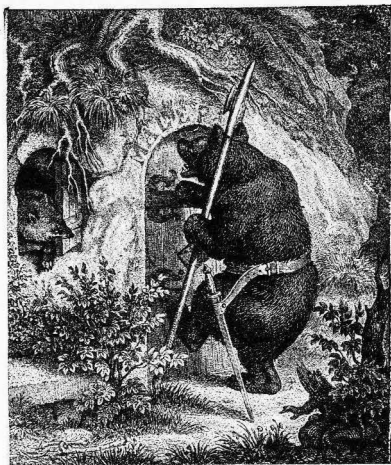
"Neef Jakhals ! ben je thuis ? Ik ben Bruin, baljuw van de Koning, die een plechtige eed gedaan heeft om jou de kop van 't lijf te slaan, als je weigert voor 't hof te verschijnen om verantwoording te doen van al je snode daden.

"Vriendje, luister naar me, en ga dadelik mee ; anders gaat het nooit goed met jou, hoor !"

Heel aandachtiglik luisterde Jakhals, terwijl hij zich in de zon zat te baden. Hij had Bruin onmiddellik aan zijn spraak herkend, en overleide

nu, hoe hij de gulzige Beer een kool stoven, en zelf ongedeerd blijven kon. Eén, twee, drie was zijn plan klaar, en begroette hij zijn gast als volgt :

“Meneer Bruin, mijn waarde vriend, wie u aangeraden heeft, hierheen over deze berg te komen, heeft u stellig geen goede raad gegeven !

“ Luister, Vriend ! Ik zou zelf al naar 't hof zijn gegaan, maar mijn maag is zo beladen met 'n nieuwe en vreemde soort kost, dat ik me nauweliks kan bewegen. Ja, ik kan zitten noch opstaan, zo zeer heb ik me daaraan te goed gedaan.”

“ Jakhals, wat zeg je daar, Man ? Wat heb je dan gegeten ? Wat ? Zeg 't me toch, toe ! ”

“Neef Bruin, ik ben zo misselik van 'n naar ding, dat ik gevreten heb. Ik ben 'n arme man, dat moet u weten. Wij, arme drommels, moeten vaak eten, wat ons niet lust. En zo heb ik 'n boel verse honingkoeken binnengeslaan, die me nu geweldige krampen in de maag en veel ongemak veroorzaken.

“Ijna toch ! Mijn arme maag !”

VII.

BRUIN, DE BEER, IN DE KLEM.

“JAKHALS, ou Vriend, heb je werkelijk honing ontdekt. Man, honing is mijn lievelingskost. Ik eet 't dolgraag. Ou Neef, ik prijs je nog drie maanden na je dood, als je me 'n mondjevol honing laat krijgen.”

“Honing, Oom Bruin! Je houdt me voor de gek.”

“Op mijn woord, Jakhals, ik kortswijl niet!”

“Nou, als Oom dit waarlik meent, en als Oom zo'n trek heeft in honing, dan bezorg ik je meer dan jullie met je tien en kunnen opvreten, als ik net wist dat ik daardoor Oom z'n gunst zou verdienen.”

“Wat, met ons tien en?”

“Da's onmogelik!”

“Jakhals, ou Maat, je kent me maar slecht. Al zou je me al de honing brengen, die in 't land Kanaan te vinden was, dan sloeg ik 't alleen in vijf minuten binnen.”

“Oom. ie bent 'n grootprater, maar wacht 't

beetje: Hiernaast woont 'n ou takhaar met de naam van Gijsbert van Graan. Die ou heeft 'n boel honing, zowat 100 nesten vol. Ik verzeker Oom, je eet 't in geen zeven jaar op. Nou dit krijgt Oom allemaal, als je belooft aan 't hof van Koning Nobel een goed woordje voor mij te doen."

Bruin liet het zich niet tweemaal zeggen, maar beloofde dan en daar, om Jakhals door dik en dun te steunen, als deze hem zoveel honing kon verschaffen, dat hij zich daaraan zat eten kon. Ondertussen watertandde de arme drommel al van lust.

Jakhals, de guit, lachte stilletjes in z'n vuistje, en sprak:

"Oom Bruin, gevierde held, wat ben je toch 'n gelukskind! Ik wilde wel, dat ik zulk 'n geluk had! Ou Kerel, denk eens aan al die honing-nesten!"

Jakhals z'n taal klonk hem als muziek in de oren. Hij lachte van oor tot oor!

"Wacht eens even," dacht de slimmerd, "Oompje, lukt mijn plan, dan laat ik je nog vandaag uit de verkeerde hoek van je mond lachen!"

"Wel, ou Baas,

Van praten en staan
Raakt niets gedaan!

We moeten langs dit kromme paadje! Geef me je hand; ik weet de weg. Vandaag laat ik je smarotsen naar hartelust. Als het geluk ons

dient, krijgt Oom zeker meer dan Oom z'n korporatie met gemak kan dragen!"

Bruin, de arme drommel, verstond deze dubbelzinnige taal van Jakhals maar half. Doch weldra zou hij zijn gierigheid terdege betreuren. Aldus keuvelend bereikten ze de tuin van ou Gijsbert. Deze was, als timmerman van het dorp, alom bemind en geacht. Op de werf had hij 'n grote eikeboom liggen, die hij graag kloven wilde, en waarin hij twee grote wiggen gedreven had, zoals timmerlui trouwens meer doen. Er gaapte dus 'n grote spleet. Dit vond Jakhals uitstekend geschikt voor z'n doel en met 'n schalkse lach zei hij:

"Oom, kijk, hier is nou je kans! Sla je slag! Hier, in deze scheur, vindt u wat u zoekt. Probeer nu maar gauw, of Oom 't kan bereiken. Maar, lieve Oom, wees voorzichtig! Pas op voor de bijen; ze kunnen lelik steken! En eet niet te veel; al smaken de koeken nog zo lekker, wees matig en wacht je voor overdaad, want, wordt Oom ziek, dan zal 't lelik met mij lijken!"

"Jakhals, wat denk je wel van me, Man? Je wilt toch niet zeggen, dat ik 'n vraat ben? Matigheid is 'n deugd, die ik steeds betracht. Be-kommer je dus niet over mij."

"Ach ja, dit is waar ook, Oompie! Waarom ben ik ook zo bang? Maar, kom nou, Oompie! Steek je hand maar in! Smakelik eten!"

Bruin dacht aan niets dan de lekkere honing,

die hem wachtte, en liet zich verleiden, om er de kop tot over de oren en zelfs de poten in te steken.

Jakhals sprong nu toe, en trok de beide wiggen uit, en, jawel, daar zat Oom Kool! Wie kon ook denken, dat Neef z'n Oom zo lelik zou beetnemen?

Daar stond de arme Bruin net als 'n os aan een slagpaal! Geweld noch list kon hem baten. Hij was, wel is waar, dapper en sterk; maar wat gaf dat nou?

Meteen begon hij 'n akelig gejack aan te heffen. Te vergeefs poogde hij zich los te wringen. Weldra gaf hij de zaak in wanhoop op.

Jakhals was 'n eindje daar vandaan gaan staan, en zag onze maat, ou Gijsje van Graan, met 'n bijl over de schouder toeschieten. En nog dreef Reinaert, de vlegel, met z'n oom de spot:

“Oompie, stadig over de klippen! Matigheid is 'n deugd! Eet nou niet te veel! Hier komt ou Gijsie aan. Hij heeft zeker 'n lekkere zopie voor jou klaar, om de honing 'n beetje af te spoelen.

“Markus, pas op voor 'n zware slag!”

VIII.

SIEPSOP EN BRAAIBOUT !

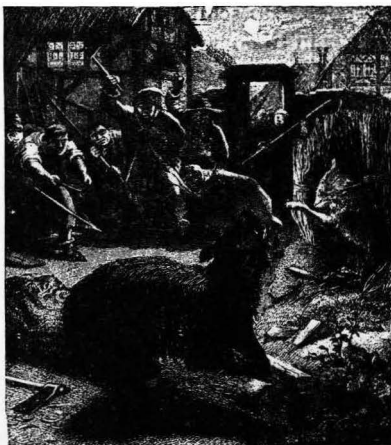
MET 'n "goeien dag, Oom Bruin," maakte Jakhals zich uit de voeten, en begaf zich inderhaast naar zijn kasteel.

Ou Gijsbert merkte al dadelik, dat Bruin in de klem zat. In aller ijl liep hij naar 't dorp toe, en door luid geschreeuw maakte hij bekend, dat er een knevel van 'n beer op z'n werf gevangen zat.

't Ganse dorp liep leeg om het wonder te zien. Man en muis begaf zich naar het toneel, ten einde een aandeel te hebben aan de pret. Bezems, vorken, harken, schoppen, stokken, alles werd in de gauwigheid geraapt en geschraapt. Ieder greep naar 't naaste moordtuig en pakte zich heen ! Zelfs de dominee kwam aanzetten, met 'n zwaar stuk hout, dat hij in de gauwigheid van de koster had genomen. Juffrouw Roelof, de dominee z'n huisvrouw, snelde ook toe met de spinstok, waaraan ze zat te spinnen. Ja, onder de grote schare zag men zelfs oude vrouwtjes, die op krukken gingen, en die haast geen enkele tand meer in hun hoofd

hadden. Vooraan liep ou Gijs, met 'n ongenadig scherpe bijl op de schouder.

Bruin, die zich allesbehalve op z'n gemak voelde, hoorde 't geraas, en begreep, zonder dat 't hem gezegd werd, dat z'n toestand vrij hachelik was. Hij deed een sprong in de lucht, en rukte z'n hoofd met zo'n vaart uit de spleet, dat 't vel

scheurde van z'n gezicht, en z'n één oor en beide wangen achterbleven in de slag ! Tot overmaat van ramp bleven z'n beide voorpoten in de klem. Met een forse ruk trachtte hij zich los te krijgen. En, o wee ! Het gelukte, doch ten koste van z'n nagels en z'n beide handschoenen !

Daar stond hij nu, een toonbeeld van ellende, van kop tot teen! Lopen kon hij niet vanwege de gruwelijke pijn in de voorpoten. Ook stroomde hem 't bloed over de ogen, zodat hij nauweliks zien kon.

Intussen waren ou Gijs, de dominee en de ganse "gemeinte" hem al op de hielen. Men begon hem lelik toe te takelen. Want, vervalt men eens in onspoed, dan schijnt ieder lust te hebben, je er al dieper in te dompelen.

Dat was nu ook 't geval met Bruin. Allen stonden hem naar 't leven. De een sloeg, de ander stak, een derde gooide, een vierde schopte. Ou Gijs hakte links en rechts met zijn bijl. Lotter, bijgenaamd Langvoet, stak met zijn koevoet al naar Bruin z'n ogen. Juffrouw Vermaak, Saartje Looch, Abel Kwak, Sequah en ou Moeder Siegel hadden ieder 'n bezemstok, waarmee ze hem in de ribben kittelden. Lodewijk Langneus was er met z'n slingervel, waarmee Bruin ook op gevoelige wijze kennis maakte.

Verder zag men onder die bonte menigte ou Renier Schoorbek met de kromme vingers. Deze was verreweg de dapperste, met uitzondering, natuurlijk, van ou Gijs. Hij was geboortig uit de Transvaal, en zoon van de overleden oude Hugo Krombeen, die getrouwd was met een nooi Okkert, die, zoals men weet, mooie lantaarns uit beestehorens kon maken.

Een grote schare van mans en vrouwen, klein